

ВАЛЕОЛОГІЯ (від лат. valeo — бути здоровим і ...логія) — вчення про здоров'я. Засн. В. вважають І. Брехмана, який 1982 опублікував ст. «Философско-методологические аспекты проблемы здоровья человека» («Вопросы философии», № 2). Зважаючи на те, що неможливо досягти здоров'я насел. за допомогою суто клін. (лікування) та гігієн. (оптимізація стану довкілля) засобів, В. розглядає його як самостійну мед.-соц. категорію, що характеризується прямими показниками і якою можна керувати. Здоров'я — загальніше поняття, ніж хвороба, яка формується і маніфестується при ослабленні механізмів здоров'я або його дефектах. Рівень структур. організації, який досліджується у В., — переважно організмений. Основою валеол. теорії і практики є розгляд організму як багаторівневої біоенергоінформ. системи, а здоров'я — як інтеграл. багаторівневого поняття. Холістич. (цілісний) підхід до людини — безумовний принцип досягнення ефекту. Засоби В.: діагностика рівня здоров'я; прогнозування здоров'я; формування оздоровчих програм; збереження та зміцнення здоров'я з використанням мед. і парамед. технологій. Науковці укр. школи В., зокрема київської, розробили такі поняття, як «безпеч. рівень здоров'я», «превентивна реабілітація», феномен «саморозвитку патол. процесу

без зміни сили діючих факторів». Нині швидко розвивається шкільна (пед.) В., предметом вивчення якої є закономірності включення особистості у процес «будівництва здоров'я». Крім того, починає формуватися психовалеологія, що робить акцент на псих. сфері з наступ. немедикаментоз. психоматич. гармонізацією (Л. Попова).

Рекомендована література

1. Брехман И. И. Валеология – наука о здоровье. Москва, 1990;
2. Апанасенко Г. Л. Эволюция биоэнергетики и здоровье человека. С.-Петербург, 1992;
3. Апанасенко Г. Л., Попова Л. А. Медицинская валеология. К., 1998;
4. Валеологічна освіта як шлях до формування здоров'я сучасної людини // Мат. Всеукр. наук.-практ. конф. П., 1999;
5. Валеология. Становление и пути развития: Сб. науч. тр. Св., 1999;
6. Габріїчук М. М. Пригорща здоров'я: Публіцист. дослідж. К., 2001.

Г. Л. Апанасенко

Бібліографічний опис:

Валеологія / Г. Л. Апанасенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-32973>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).